

کهکشانی از ستاره‌ها در آسمان خرمشهر

عملیات آزادسازی خرمشهر همچون کهکشانی است که فرماندهانی چون شهید حسین خرازی، شهید احمد کاظمی، شهید حسن باقری، شهید علی صیاد شیرازی و جاویدالاکبر احمد متوسلیان در آن درخشیدند و درخشش آنها هنوز بعد از گذشت 30 سال چشم‌ها را خیره می‌کند.

جام جم آنلاین: عملیات آزادسازی خرمشهر همچون کهکشانی است که فرماندهانی چون شهید حسین خرازی، شهید احمد کاظمی، شهید حسن باقری، شهید علی صیاد شیرازی و جاویدالاکبر احمد متوسلیان در آن درخشیدند و درخشش آنها هنوز بعد از گذشت 30 سال چشم‌ها را خیره می‌کند.

بیت‌المقدس، عملیاتی بود که در آن رزمندگان کشورمان هر چه در توان داشتند به میدان آوردند و بسیاری از فرماندهان شهیدی که امروز نامشان زینت‌بخش خیابان‌ها و میادین شهرهاست نبوغ خود را در پایان دادن به حسرتی که حدود 20 ماه طول کشیده بود به کار گرفتند. این نیروها و فرماندهان همگی تحت هدایت و کنترل یک قرارگاه مرکزی با نام قرارگاه عملیاتی کربلا که 31 فروردین 61 تشکیل شد، فعالیت می‌کردند. این قرارگاه در حقیقت اتاق فکر مشترکی بود که میان ارتش و سپاه تشکیل شده بود و محسن رضایی (فرمانده وقت سپاه پاسداران) و شهید علی صیاد شیرازی (فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش) مشترکا هدایت و رهبری آن را بر عهده داشتند. به گفته محسن رضایی، فرماندهانی چون غلامعلی رشید که در حال حاضر جانشین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح است، علی شمخانی، رئیس مرکز مطالعات راهبردی نیروهای مسلح و سیدیحیی رحیم‌صفوی از چهره‌هایی بودند که به او در آن اتاق فکر کمک می‌کردند. پس از بررسی‌هایی که در قرارگاه کربلا برای طراحی عملیات آزادسازی خرمشهر صورت می‌گیرد و پس از رد و بدل شدن نظرات مختلف، با اصراری که شهید حسن باقری درخصوص ضرورت انجام این عملیات از طریق عبور از رودخانه کارون انجام می‌دهد، این طرح تصویب می‌شود. قرارگاه کربلا از این مرحله به بعد وارد ارزیابی نیروهای لازم برای انجام موفق این عملیات می‌شود در این مرحله است که 3 قرارگاه اصلی با نام‌های فتح، نصر و قدس در زیر مجموعه قرارگاه عملیاتی کربلا شکل می‌گیرند.

به گفته سردار صفوی، او و مسعود نیارکی که فرمانده لشکر 92 زرهی اهواز، فرماندهی مشترک قرارگاه فتح را بر عهده داشته‌اند و قرارگاه نصر نیز تحت فرماندهی مشترک شهید حسن باقری از سپاه و حسینی سعیدی از ارتش اداره می‌شد. عزیز جعفری که در حال حاضر فرماندهی کل سپاه را بر عهده دارد و لطفی نیز مشترکا قرارگاه قدس را فرماندهی می‌کردند.

یگان‌هایی که در زیرمجموعه این قرارگاه‌ها مسوولیت برخورد مستقیم با نیروهای دشمن را بر عهده داشتند عبارت بودند از: لشکر 14 امام حسین(ع)، لشکر 8 نجف اشرف، لشکر 25 کربلا، لشکر 31 عاشورا، لشکر 21 امام‌رضا(ع)، لشکر 37 نور، لشکر 41 ثارالله، لشکر 43 بیت‌المقدس، لشکر 46 فجر، لشکر 27 محمدرسول‌الله(ص)، لشکر 22 خرمشهر، لشکر 7 دزفول، لشکر 17 قم، لشکر 35 امام سجاد(ع)، لشکر 33 المهدی(عج)، لشکر 16 زرهی قزوین، لشکر 21 پیاده حمزه، لشکر 92 زرهی خوزستان، تیپ 58 نکاور، تیپ 55 هوابرد، تیپ 23 نیروی مخصوص و تیپ 37 زرهی.

جهاد سازندگی نیز در قالب 9 ستاد شامل جهاد خوزستان، قم، فارس، بوشهر، اصفهان، نجف‌آباد، تهران، سمنان، خراسان و با حضور حدود 7500 نفر جهادگر و به‌کارگیری 300 دستگاه لودر و بلدوزر و تعداد زیادی از دیگر ماشین‌آلات مورد نیاز در این عملیات حضور داشته است.

بر اساس طرح عملیات، قرارگاه قدس مأموریت داشت تا از شمال منطقه عملیاتی (رودخانه کرخه) به دشمن حمله کند تا با مشغول کردن عراقی‌ها در شمال منطقه عملیاتی، 2 قرارگاه دیگر برای عبور از رود کارون مشکل کمتری داشته باشند. قرارگاه فتح در بخش میانی مأموریت داشت تا از رودخانه کارون عبور کند و نیروهای خود را به جاده اهواز - خرمشهر که 15 تا 20 کیلومتر از رودخانه فاصله داشت برساند.

پایین‌تر از منطقه عملیاتی قرارگاه فتح نیز نیروهای قرارگاه نصر وارد عمل می‌شدند؛ آنها باید از کارون عبور می‌کردند و سپس برای آزادسازی خرمشهر و رسیدن به مرزهای بین‌المللی با دشمن درگیر می‌شدند.

یگان‌های شرکت‌کننده در عملیات بیت‌المقدس بر اساس این طرح عملیاتی و در قالب قرارگاه‌های سه‌گانه و تحت مدیریت قرارگاه کربلا بعد از حدود 25 روز عملیات، توانستند آزادی خرمشهر را برای کشورمان به ارمغان بیاورند که در این میان چهره‌هایی هستند که از آنها به عنوان فاتحان اصلی خرمشهر یاد می‌شود و نقش اصلی در آزاد سازی خرمشهر را بر عهده داشته‌اند.

شهید حسن باقری، شهید احمد کاظمی، شهید حسین خرازی و جاویدالاکبر احمد متوسلیان از جمله این فرماندهان هستند. شهید احمد کاظمی در عملیات بیت‌المقدس، فرماندهی لشکر 8 نجف را بر عهده داشت که در زیرمجموعه قرارگاه فتح قرار داشت. شهید حسین خرازی نیز فرمانده لشکر 14 امام حسین(ع) بود که این لشکر نیز از زیرمجموعه‌های قرارگاه فتح بود. به اعتقاد سردار جعفری،

محور اصلی عملیات بیت‌المقدس در دست شهید خرازی و شهید کاظمی بود و سایر تیپ‌ها، محورها و همه فرماندهان عملیات به این دلگرمی داشتند که محور اصلی عملیات در دست حسین خرازی و احمد کاظمی است و این دو کنار هم هستند.

احمد متوسلیان، فرمانده لشکر 27 محمد رسول‌الله(ص) نیز که در زیرمجموعه قرارگاه نصر عمل می‌کرد از دیگر چهره‌های اصلی عملیات بیت‌المقدس بود و این فرماندهان با یگان‌های شهادت‌طلبشان در عبور از کارون و رسیدن به خرمشهر نقش بسزایی داشتند.

اولین فاتح خرمشهر که بود؟

در مورد این‌که اولین یگانی که توانست محاصره شهر را بشکند سند دقیق و شفافی وجود ندارد، اما از روایت‌هایی که از بازماندگان آن عملیات منتشر شده است این‌طور بر می‌آید که لشکر 8 نجف به فرماندهی شهید احمد کاظمی و لشکر 14 امام حسین(ع) به فرماندهی شهید حسین خرازی، اولین یگان‌های ورودی به این شهر بوده‌اند. البته از صوت مکالمه بی‌سیم که از گفت‌وگوی شهید خرازی، غلامعلی رشید و شهید احمد کاظمی در زمان آزادسازی خرمشهر به جا مانده است این‌گونه برداشت می‌شود که شهید کاظمی، خط‌شکن نیروهای خودی در فتح خرمشهر بوده است:

(گفت‌وگوی رشید با خرازی) حسین حسین رشید: حسین جان ببین، ببین، شما الان داخل خود شهرید؟

رشید رشید حسین: چی؟ کی؟ پیام شما مفهوم نیست رشید جان. دوباره بگید؟

حسین‌جان: شما شمارو می‌گم خودتون، کجا یید الان داخل شهرید؟

رشید رشید حسین: ببین رشید جان ما داریم می‌ریم جلو. شما با احمد کاظمی هماهنگ کنید مفهومی؟ ما تو شهر نیستیم مفهومی؟

(گفت‌وگوی رشید با کاظمی) احمد رشید: احمد ببین الان حسین منتظر هماهنگی شماست تا کارشونو شروع کنن و عملیاتو با هماهنگی اجرا کنین. شما کجا یید الان؟

رشید رشید احمد: آقا جان، ما داخل خود شهریم و اینا که تو شهرن اومدن پناهنده شدن. مفهوم شد!

احمد احمد رشید: احمد جان قطع و وصل می‌شه! دوباره بگو؟ چی گفتی؟

رشید رشید احمد: آقا ما تو شهریم بهش بگو، به محسن بگو ما تو شهریم، ما تو شهریم و پنج شش هزار نفرم اومدن پناهنده شدن. ما تو شهریم. ما داریم اونارو تخلیه می‌کنیم. ما تو شهریم و تمام نیروهامون تو خود شهرن...

احمد جان! بله بله من فهمیدم چی گفتید می‌گید من تو شهرم و کلیه نیروها پناهنده شدن! ببین برادر احمد مراعات کنین چوبی، چیزی نخوریدا.

رشید رشید: بابا نترس، نترس الان بیش از 6 هزار نفر به ما پناهنده شدن بیش از 6 هزار نفر مفهوم شد رشید جان؟

احمد جان: چقدر؟ نفهمیدم دوباره بگو چند هزار نفر؟

رشید: بابا گفتم بیش از 6 هزار نفر، 6 هزار نفر مفهوم شد؟ و دارن هی زیاد می‌شن. مفهوم شد؟

احمد احمد رشید: بیش از 6 هزار نفر؟ بله؟ خدا اجرت بده مفهوم شد. بله فهمیدم.

رشید رشید احمد: رشید جان بله، بله تو شهر خرمشهر تا چند لحظه پیش تظاهرات بود، تظاهرات بود و تمامی اسرا یا حسین می‌گفتند و الله اکبر و تسلیم می‌شدن. خوب مفهوم شد؟

احمد احمد رشید: بله بله، مام اینجا فهمیدیم تشکر آقا الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر همه چیو فهمیدیم.

رشید رشید احمد: رشید جان خداوند خرمشهر رو آزادش کرد. آزادش کرد... .

احمد پیام تو کاملاً دریافت شد. به امید پیروزی واقعی بر استکبار جهانی.

***

البته محسن رضایی، فرمانده وقت سپاه که در قرارگاه کربلا، هدایت عملیات بیت‌المقدس را نیز به عهده داشت جاویدالآثر احمد متوسلیان را نیز در زمره اولین افرادی می‌داند که همراه نیروهای خود وارد خرمشهر شدند. متوسلیان در عملیات بیت‌المقدس، فرماندهی لشکر 27 محمد رسول‌الله(ص) را به عهده داشت که در زیر مجموعه قرارگاه نصر به فرماندهی شهید حسن باقری فعالیت می‌کرد.

محسن رضایی در این زمینه گفته است: خرمشهر فقط یک دروازه نداشت که همه بخواهند از آن وارد شوند، بلکه این عزیزان باید یک خط 10 کیلومتری را می‌شکستند تا وارد خرمشهر شوند، یعنی این سه لشکر پا به پای همدیگر حمله می‌کردند و با هم وارد خرمشهر شدند.

حسین نیک‌پور / گروه سیاسی